

Nr 202.

Av herr Nilsson, Nils Anton, om understöd av statsmedel till vissa ömsesidiga försäkringsanstalter på grund av förluster, förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts kungörelse nr 226 den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall med anledning av förluster på grund av mul- och klövsjukeepizootien inom landet kan ömsesidig försäkringsanstalt, som meddelat försäkring för förluster av nötkreatur och mjölk på grund av mul- och klövsjukan, erhålla bidrag av statsmedel till fullgörande av ersättningskraven under vissa villkor och med vissa belopp, varom i kungörelsen närmare finnes stadgat. Detta grundar sig på av 1925 års riksdag fattat beslut i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 231.

Vid den praktiska tillämpningen av dessa bestämmelser har resultatet blivit, att de i ekonomiskt avseende bäst ställda försäkringsanstalterna icke erhållit något statsbidrag alls, medan de i ekonomiskt avseende sämre ställda erhållit sådant. I enlighet med kungörelsen skall nämligen, innan rätt till statsbidrag inträder, bolagets för hithörande försäkringsgren »tillgängliga medel» förbrukas. De bolag, som varit nog förutseende att upplägga reservfonder, måste alltså först utnyttja den del av dessa fonder, som enligt dess stadgar få tillgripas under ett försäkringsår. Detta tillskott ur resp. reservfonder tillika med löpande årets premieinkomster utgör dess »tillgängliga medel». Är då nyssnämnda tillskott tillräckligt stort, kan den situationen uppstå, att vederbörande bolag icke blir berättigat till något som helst statsbidrag.

Men dessa bolag torde å andra sidan i överensstämmelse med sin enligt vår mening berömvärd försiktiga taktik i ekonomiska frågor helt naturligt icke kunna äventyra så stor del av sina reservfonder på ett enda års epizooti och avseende dessutom endast *en* av bolagets olika försäkringsgrenar, som dess stadgar formellt kunna medgiva. Resultatet har då, på grund av att statsbidrag ej bekommit, blivit, att de stora förluster på grund av mul- och klövsjukeepizootien täcks, vad dessa bolag beträffar, dels med bidrag från reservfonden, dels genom efterruttaxeringar på delägarna.

Vi hava oss bekant fall, då sådana efterruttaxeringar uppgått till högst väsentliga belopp, som ej mycket understigit vad vederbörande djurägare på sin tid utfått i skadeersättningar. En storm av ovilja har också uppstått bland försäkringstagarna, främst i Skåne och Halland, där de hårdast

drabbats av efteruttagarna. Man har med harm sett, hurusom trots riksdagens beslut om statsbidrag för ändamålet till ömsesidiga försäkringsanstalter, betungande försäkringsavgifter uttagits, medan samtidigt kanske närmaste grannen, som icke haft försäkrat eller haft försäkrat i ett annat bolag — med sämre ekonomi — relativt lindrigt sluppet undan på grund av att han själv eller resp. försäkringsanstalt erhållit statsbidrag för förlusternas täckande.

Vi anse dessa konsekvenser av 1925 år riksdags beslut orättfärdiga gent emot de jordbrukare, främst i Skåne och Halland, som drabbats härav. Vi anse också, att dessa förhållanden icke stå i god överensstämmelse med andemeningen i vare sig riksdagens beslut eller med den till grund härför liggande Kungl. Maj:ts proposition nr 231. I den senare gör nämneligen statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet bl. a. följande uttalande å sid. 32:

»Vissa försäkringsanstalter torde emellertid kunna reglera sina förbindelser, utan att vare sig anstaltens fonder helt förbrukas eller alltför betungande uttagningar behöva verkställas. Under sådana omständigheter är det givetvis icke nödvändigt att tilldela dylik anstalt så högt tillmätt understöd, som ovan ifrågasatts. I varje fall bör dock, i överensstämmelse med vad jag förut anfört vidkommande behovet av en livskraftig försäkringsrörelse, sådan anstalt likväl kunna erhålla något understöd av statsmedel, icke minst ur synpunkten av att eljest statsunderstöd skulle kunna komma att lämnas den mindre förutseende, under det att den mera förutseende skulle gå förlustig sådant understöd.»

I enlighet härmed hade statsrådet tänkt sig en begränsning uppåt av statsbidraget till ömsesidiga försäkringsanstalter så, att detta bidrag icke borde överstiga $\frac{2}{3}$ av vad anstalten utbetalat för mul- och klövsjukeförluster i ersättning till sina försäkringstagare.

Under debatterna i riksdagen i denna fråga framhölls av flera talare, vilken stor vikt det var, att försäkringsbolag under en enda mul- och klövsjukeepizooti icke allt för mycket försvagades utan erhöle allt möjligt stöd av staten. Riksdagen biföll visserligen icke Kungl. Maj:ts proposition i oförändrat skick, men de ändringar i densamma, som företogs, anslöto sig till en motion av herr Sjöblom i andra kammaren, som under debatten bl. a. yttrade följande:

»Jag har dessutom väckt en motion i saken, beroende därpå, att av beräkningar, som gjorts av några ledamöter inom utskottet, framgick, att enligt Kungl. Maj:ts proposition skulle de, som hittills ha haft sina djur försäkrade mot förluster på grund av mul- och klövsjukan, trots den ersättning, som nu skulle utgå till försäkringsbolagen, i många fall komma i en väsentligt ogynnsammare ställning än de, som inte alls ha försäkrat. Det har jag för min del ansett vara praktiskt och kanske också teoretiskt oklokt. Därför har jag avlämnat en motion, däri jag har yrkat, att er-

sättningsbeloppen till försäkringsbolagen skulle utgå till högre belopp, så att de djurägare, som kanske i årtal ha betalt sina försäkringsavgifter, åtminstone inte skulle komma i en sämre ställning än de, som alls inte ha försäkrat, utan snarare då i en bättre ställning.»

Riksdagens mening var tydligen, att försäkringsbolagen skulle kunna erhålla något större bidrag än vad som Kungl. Maj:t avsett. Detta lär vara möjligt för ekonomiskt svaga bolag, som disponera inga eller helt obetydliga reservfonder, men för övriga bolag blev, som förut sagts, konsekvensen av ändringen, att dessa icke kunde få något statsbidrag alls.

Vi anse det alltså skäligt, att riksdagen nu kompletterar sitt beslut från föregående år i denna fråga, vilket ju lämpligen bör gå ut på att Kungl. Maj:t medges rätt att till åsyftade försäkringsanstalter utbetala statsbidrag till belopp, som Kungl. Maj:t må bestämma från fall till fall, dock så, att anstaltens sammanlagda understöd av statsmedel icke bör överstiga $\frac{2}{3}$ av vad anstalten utbetalat till försäkringstagarna. För ernående av enkelhet i tillämpningen bör Kungl. Maj:t äga rätt att efter samråd med vederbörande anstalter låta statsbidraget utgå i en avrundad summa i ett för allt.

Visserligen torde försäkringsbolagens premieuppbörder för det eller de försäkringsår, under vilka sistförflutna svåra epizooti ägde rum, redan vara verkställda, men vi förutsätta, att de bolag, som nu kunna komma ifråga, skola förbinda sig att återbära till sina delägare i Skåne och Halland event. statsbidrag vid innevarande års debitering eller på annat lämpligt sätt snarast möjligt.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag för förluster på grund av mul- och klövsjukeepizootien må av Kungl. Maj:t även tilldelas sådana ömsesidiga försäkringsanstalter, som enligt Kungl. Maj:ts kungörelse nr 226 icke komma i åtnjutande av statsbidrag, samt

att storleken av nu föreslaget statsbidrag må bestämmas av Kungl. Maj:t efter undersökning från fall till fall; som grundval bör härvid gälla vad som i Kungl. Maj:ts proposition nr 231 till 1925 års riksdag föreslagits, varvid alltså statsbidraget i intet fall må överstiga $\frac{2}{3}$ av vad anstalten för förluster på grund av mul- och klövsjukeepizootien utbetalat i ersättning till försäkringstagarna under tiden 15 jan.—15 sept. 1925.

Stockholm den 22 jan. 1926.

Nils Ant. Nilsson.

